

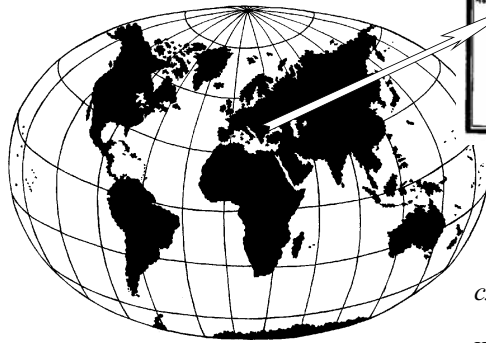
КУДИ ПЛИВЕ УКРАЇНА

У липні цього року з друку вийшла книга «COVID 19 – The Great Reset». Її автор засновник і виконавчий голова Світового Економічного Форуму в Давосі Клаус Шваб (Klaus Schwab) переконаний, що «світ, яким його знали в перші кілька місяців 2020 року, вже не існує. Він розчинився в контексті пандемії».

Автор, якого можна назвати рупором світової еліти або цифрово-фінансового комплексу, обґрунтовує свою позицію тим, що пандемія коронавірусу означає «фундаментальний поворотний момент у нашому глобальному розвитку» і ми ніколи не повернемося до нормального стану. Він попереджає, що на вулицях назрівать соціальні заворушення чи повстання. Клаус Шваб нагадує, що у світі зараз відбуваються не одна, а дві історичні зміни, які принципово змінять життя людства. З одного боку, ми стикаємося з крахом банківської системи, яка існує близько 600 років; з іншого боку, перебуваємо в середині четвертої промислової революції, яка змінить глобальне виробництво і обвалить світовий ринок праці в попередній формі. Оскільки безконтрольне створення грошей вже породило найвищий рівень боргу за всі часи, його не можна продовжувати вічно, не знищивши цінність грошей повністю. Тобто йдеться про зміну всієї грошової системи та запровадження цифрових грошей. Це означає не тільки кінець нинішньої банківської системи, але й повний контроль держави над усіма фінансовими операціями всіх громадян, а отже, в нормальних умовах, без COVID-19, він зустрів би значний соціальний опір.

Що очікує людство в XXI сторіччі? Куди заведуть шляхи соціальних процесів? Буде це шлях прогресивного розвитку, входження в якісно новий стан цивілізації, чи завершиться пасткою безвиході? Або ще гірше – загибель усього людства у вогні конфліктів і катастроф?

Чимало письменників-фантастів доволі точно передбачили появу технічних винаходів. Дехто з майстрів художнього слова, футурологів намагався змодельювати майбутнє суспільство в соціальному плані. Багато що з описаного стало дійсністю, хоча, до останнього моменту здавалося неймовірним. Як в оповіданні Рея Бред-

віддавало надмірною чистотою, жорсткістю, металом. Тут не було нічого м'якого.

– Куди ви мене повезете?

– У Психіатричний центр по дослідженню атавістичних нахилів».

Нічого не нагадує? Ще не так давно лікарі пояснювали, що обніматися корисно – обійми, мовляв, допомагають вивільненню в людському організмі гормону окситоцину, який викликає почуття щастя. Коли людина посміхається, то її організм виробляє ендорфін, який на оточуючих діє заспокійливо. Але де нині взятися ендорфіну, якщо на роті «намордник»? Як вивільнитися гормонів окситоцину, якщо обійми небезпечні, тим паче, що за поведінкою громадян у великих містах майже повсюдно стежать телекамери...

Треба думати, що похмуре резюме Клауса Шваба небезпідставне: «Наслідки пандемії порівнянні з наслідками світової війни. Можливості змін і наслідки нового порядку тепер обмежені».

Так, агенція Bloomberg повідомляє, що в другому кварталі цього року продажі відеоігор в США зросли на 30 відсотків. Оскільки люди змушені сидіти у своїх квартирах та будинках місяцями, а виходять з житла лише у разі необхідності, то кинулись масово купувати ігрові консолі. Американці витрачають час на віртуальні автоспорт, полювання на зомбі та висадкою дерев у краях, де водяться тварини, які вміють розмовляти.

Чи могла пересічна соціальна істота – гомо сапієнс – уявити, що передбачення письменника-фантаста стануть реальністю?

Відтак можна припустити, що й «451° за Фаренгейтом» невзабарі перетвориться на реальність...

Значення відкриття законів інформації й створення різноманітних обчислювальних систем настільки ве-

бері «Пішохід», написаного 1951 року. Це історія про людину, яка через те, що на самоті гуляє вулицями міста, всупереч ухваленим правилам, вважається несповна розуму. Бо інші люди в цей час сидять у домівках. Їх цілком задовольняє кондиціонер і телевизор...

«... він йшов так годинами, відмірюючи милю за милю, і повертався тільки опівночі. На ходу він оглядав будинки і будиночки з темними вікнами – здавалося, ідеєш кладовищем ...

... тротуар тут особливо нерівний. Асфальту зовсім не видно, все заросло квітами і травою. Десять років він бродить ось так, то серед дня, то ночами, відкочував тисячі миль, але ще жодного разу йому не зустрівся жоден пішохід, жодного разу ...

... поліція, рідкісний, неймовірний випадок; адже на все місто з трьома мільйонами жителів залишилася одна-єдина поліцейська машина, чи не так? Ще рік тому – в рік виборів – поліцейські сили були скорочені, з трьох машин залишилася одна...

– Що ви робите на вулиці?

– Гуляю.

– Де? Навіщо?

– Дихаю повітрям. І дивлюся.

– Але ж повітря є у вашому будинку, містере Мід? Кондиційна установка є?

– Так.

– А щоб дивитися, є телевизор. Залазьте.

Він взявся за дверцята і заглянув – задні сидіння містилося в чорному тісному ящику, це була вузька, закрита камера. Пахло сталлю. Їдко смерділо дезінфекцією; все

лике, що їхній вплив на долю людства можна порівняти лише з винаходом важеля. На наших очах швидкодіючі комп'ютери та інтернет прокладають земній цивілізації дорогу в якісно нову добу – інформаційну. Але ми все ще точно не знаємо, як правильно скористатися новітніми здобутками науки й техніки і що саме конче треба зробити, аби інформативно-комунікативні технології не призвели до фатальних наслідків. У людській натурі зло вкорінене і на нього зміна соціальних обставин аж ніяк не впливає, хіба що прибирає інших форм. Історією доведено. Вільний ринок і ліберальна демократія вже не є безальтернативним сценарієм розвитку людства. Чи можемо, приміром, повністю довіряти Гуглу або Фейсбуку і бути переконаними, що вони ніколи не підведуть під монастир? Інформаційні монстри наразі безкарні. Чи не заміряться одного дня Фейсбук скористатися своєю величезною владою над людством аби здобути ще й владу політичну?

На думку генерального директора Tesla Ілона Маска, в гонитві за найбільш передовими технологіями їхні розробники можуть забути про не-

безпеки, котрі породжує штучний інтелект. Саме його Ілон Маск вважає найбільшою загрозою, з якою зіштовхнеться людська цивілізація: «Роботи можуть почати війну, продукуючи вигадані новини і прес-релізи, фальшуючи облікові записи електронної пошти і маніпулюючи інформацією. Перо сильніше за меч».

Завдяки використанню штучного інтелекту роботизація вже призводить до втрати сотень мільйонів робочих місць у всьому світі як на виробництві, так і в секторі послуг.

Недарма Папа римський Франциск закликає вірян молитися, щоб роботи та штучний інтелект залишалися благом для людства, а не завдавали шкоди.

І ці побажання понтифіка слухні. Бо як, приміром, у недалекому майбутньому співіснуюватимуть технофіли й технофоби? Чи допоможуть модерні технології у сфері робототехніки розв'язати надважливі соціальні та екологічні проблеми, чи лише посилюватимуть їх? Ми повинні переосмислити сьогодення і майбутнє через технологізацію світу, маємо поліпшити свій інтелектуальний стан, чим-

скоріше адаптуватися до нових вимог реальності.

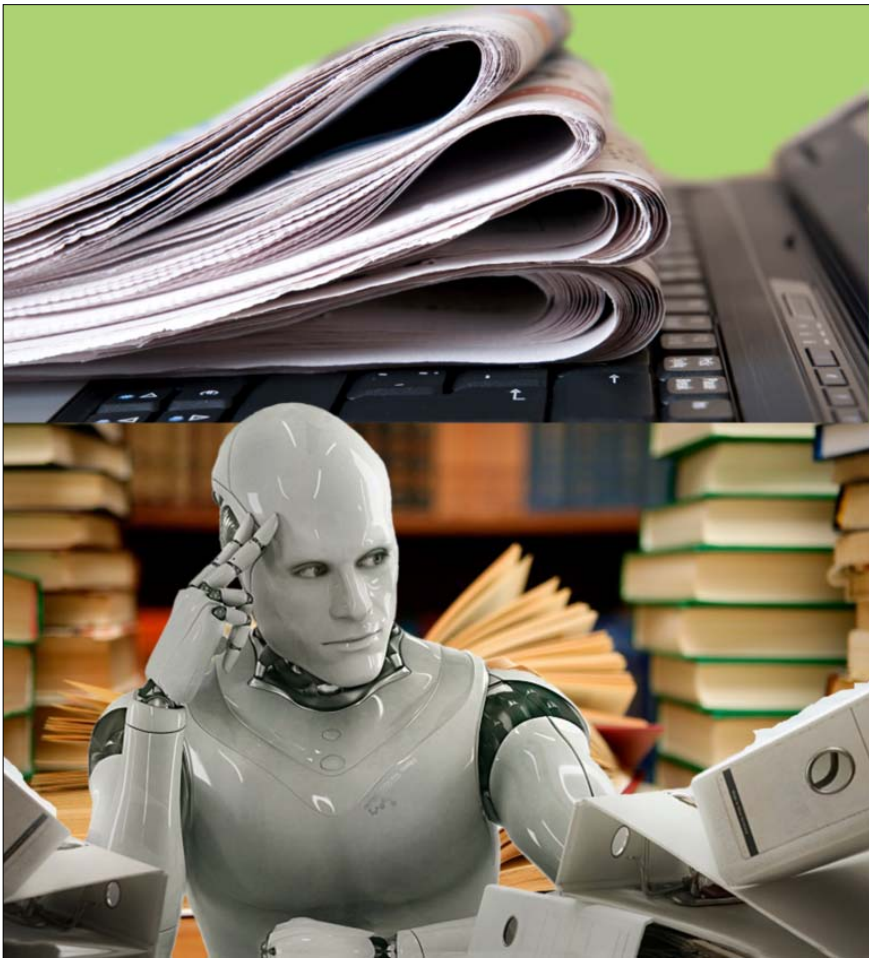
На жаль, Україна застрягла в своєму минулому. «Україна – держава-трансформер, яку збирала й контролює космополітично-денациональна кланова мафія, що вибудувала в країні новітній неофеодалізм за принципом політико-економічного майорату. У цієї злочинної влади – приховане справжнє обличчя, що ховається під кількома масками, подвійне дно із вмонтованими нелегальними (нелегітимними) додатковими рушіями, механізмами та схемами управління, а шафа її уже давно переповнена потаємними скелетами, яким чим далі тим більше бракує у ній місця і які ось-ось виваляться на світ Божий» (Павло Гай-Нижник, доктор історичних наук).

Інформатизація й технологізація системи масових комунікацій водночас формує нові тенденції у функціонуванні її елементів, котрі сприяють процесам соціалізації суспільства. Сьогодення вимагає од спільноти інформаційної компетентності – спроможності фахово працювати в інформаційно-освітньому середовищі. Іншими словами, йдеться про формування модерного мислення, інтерактивного спілкування, вироблення наукового світогляду, інформаційної культури.

Втім інформаційна компетентність – це не лише інформаційна культура, але й комплекс аналітичного, прогностичного, комунікаційного, організаційного вміння здійснити ефективну адаптацію членів суспільства до сучасних інформаційних викликів.

Для України це дуже непросто. Тим паче, що світ і справді вже ніколи не буде таким, як довіряли цьому песимістичному висновкові. Цифрові технології та цифровізація життя вже сьогодні тримають людину в стані постійного стресу – досить згадати надзвичайні ситуації з банківськими картками через усілякі блокування та комп'ютерні крадіжки тощо.

В умовах глобалізації епідемія коронавірусу воістину стала бичем Божим для людства. Попри те, що з-поміж двох десятків найвідоміших епідемій COVID-19 займає останнє місце, він завдяки соціальним інтернет-мережам завдає потужного психологічного удару, викликає депресію, яка провокує серцево-судинні та інші захворювання. Віруси по суті перетворилися на зброю масового ураження. Нині будь-яку країну дуже легко занурити в стан хаосу, дезорганізації, колапсу. Коронавірус не об'єднує народи. Кожен індивід передусім бороти-

меться за власне виживання. Кожен помирає наодинці. Такий закон природи. І на те нема ради. Соціал-дарвінізм добре пояснює, що саме примушує гомо сапієнс боротися за свої інтереси за рахунок інтересів інших.

Даніель Дефо у своєму знаменитому романі докладно й переконливо описав, як неспроможність збудувати більш-менш вірогідну гіпотезу вкрай налякала Робінзона Крузо, і він був змушений констатувати: *«Страх небезпеки жахає нас у десять тисяч разів більше, ніж сама небезпека, коли вона стоїть перед очима. І тягар страху для нас набагато важчий, ніж зло, якого ми боїмося»*.

Сьогодні ми, як ніколи раніше, лякаємося підчепити інфекцію, отримати неправильний діагноз, боїмося самого лікування і його наслідків. Нас переслідує стрес, фрустрація й апатія. Ми гніваємося і сперечаємося в очікуванні втрати роботи й фінансового краху.

У нинішньому стані невизначеності, спричиненому епідемією коронавірусу, серед людей ширяться усілякі фобії, конспірологічні теорії та версії. Але пріоритетом залишається боротьба за власне виживання. І набуті переживання інсталюємо у програму майбутньої поведінки.

Для Української держави це погано. Можемо стати розмінною монетою в боротьбі за виживання у всепланетному серпентарії. Сильні держави прагнуть мінімізувати свої втрати за рахунок слабких. Сподіватися на ефективну співпрацю між країнами не варто. Слабкі стануть ще слабшими.

«Ми з вами залишені непризволяще, тобто самі на себе. Це добрий шанс остаточно позбутися дурних ілюзій народницької політичної магії, віри в доленість прогресивних негідників. Це добрий шанс зрозуміти: світ справді ніколи не буде колишнім, але це не означає, що особисто для вас він не буде гіршим, якщо ви й далі чіплятиметеся за своє минуле» (Олег Покальчук).

Інформаційна революція торкнулася кожного з нас. Ми є свідками невинної технологізації світу, досі небаченої культурної революції, значною мірою зумовленої саме інформативно-комунікативними технологіями, відтак мусимо уважніше приглядатися до витоків своєї культури та виховання, переосмислювати власну роль у теперішньому й майбутньому. Людина дивиться сьогодні на себе і на світ крізь призму інформації. Як не парадсальро, але COVID-19 цьому сприяє. Ми змушені щораз частіше

спілкуватися з іншими людьми через соціальні медіа. І це не найкраща властивість інформаційного суспільства. Бо людина передусім істота соціальна. Попри цю властивість гомо сапієнс, ми змушені вчитися сприймати і розуміти світ крізь призму соціальних мереж. Технології змінюють і нас, і як ми сприймаємо світ.

Треба опанувати складне мистецтво модерного мислення і водночас витримувати потік старих ідей. Сучасна доба вимагає переглянути, концептуально перебудувати та оновити словниковий запас людини – у нашій мові з'являється щораз більше нових технічних виразів, неологізмів і абрєвіатур. Це інколи дратує, але цього не завжди можна уникнути. Тож треба навчитись знаходити баланс між традиціоналізмом і коректним, винятково точним і стислим тлумаченням реалій сьогодення.

«Межа між війною та миром, між агресором і жертвою конфлікту, між наявністю насильства і його відсутністю (кібератаки) стає дедалі тоншою, яку вкрай складно визначити. Я час від часу запитую себе, чи не приведе невблаганна інтеграція технологій у нашому житті до придушення деяких виняткових людських рис, таких як співчуття і взаємодопомога» (Клаус Шваб).

Україні без третього Майдану не обійтись. Це однозначно. І навряд чи це буде м'яка форма соціального потрясіння. Радше СПРАВЖНЯ Революція. Тільки з якими наслідками? Адже йдеться про формування повноцінної державності, становлення якої карикатурний національний герб не сприятиме.

Наразі Україна – це ентропія, хаос. Натомість у ній має домінувати впо-

рядкованість – негентропія. Аби українці могли гордо сказати, що їхня батьківщина – найважливіша держава Європи. Аби збулися слова видатного українського географа і геополітика Степана Рудницького: «Українська справа – се велика справа, може найбільша з усіх європейських справ! Наука з того для всіх українців: ніколи не зводити української справи ні в якому напрямі на загуменок московської, польської чи іншої!.. Ми – великий народ, наш край – величезний, ми мусимо бути так високо поставлені серед інших народів Європи, як нам після нашої численності й після величини нашої країни належиться!».

Якщо цього українські політики та суспільство не усвідомлять, то перспективи нашої державності невеселі: «Мов човен в море, запливає в ніч спустошена, як вулик, Україна» (Володимир Базилевський)...

P.S.

У перші ж дні перебування Джо Байдена на посаді президента Сполучених Штатів наші дипломати, керівництво нашої держави мають поставити і вирішити питання про отримання Україною вкрай важливого стутусу головного союзника США (Major Non-NATO Ally), яким володіють такі країни як Ізраїль, Японія, Південна Корея, Австралія, Нова Зеландія та ряд інших цивілізованих держав світу. Це надважливий крок для зміцнення безпеки України в протистоянні з Росією. Він важливіший, ніж довготривале очікування реалізації бюрократичних процедур з метою отримання членства в НАТО.

Олег К. РОМАНЧУК

